

Ք Ա Ր Ո Չ

ԹՈՒՐԵՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԴՐԱՄԲՅԱՆ

ՍՈՒՐԲ ԷՋՄԻԱՇԻՆ՝

ուրբ Էջմիածին... Ահա՛ հայ ժողովրդի միասնության խորհրդանիշը, նրա հավատի ջահը, նրա մաքառումների ու պայքարների լուսավառ աստղը:

Սուրբ Էջմիածնի տունն է այսօր, նրա 1647-ամյակը: Ղողանջում են Հայաստանյայց եկեղեցիների զանգերը ամենուրեք ուր հայ հավատացյալ կա, հնչում են լույսի և միասնության երգերը:

«Եկայք շինեսցուք սուրբ զխորանն լուսոյ»:

Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի տունն է այսօր, Հայոց Հայրապետության տունը:

1647 տարիներից ի վեր Հայոց Հայրապետությունը պայքարել է հայ ժողովրդի մշակութի զարգացման և նրա պահպանման համար: Ի՞նչ հոյակապ գործեր են կատարվել, ի՞նչ հրաշալի կոթողներ է տվել Մայր Աթոռը իր ժողովրդին, ո՞րք թվել և ո՞րք թողնել, նրանք անթիվ են և անհամար:

Մի՛շտ ժողովրդի հետ և ժողովրդի՝ համար:

Այս է կազմել ոգին մեր Կաթողիկոսության, այս է եղել ողնաշարը Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի: Եվ այս է, որ սրբացրել է նրան, այս է, որ շունչ ու ոգի է ներշնչել մեր ժողովրդին, մեր հող ու ջրին, այս սրբազան պատգամով են ընթացել մեր բոլոր հայրապետները և մեր հավատացյալ ժողովուրդը համար:

Այս սկզբունքով է, որ մեր եկեղեցին դարձել է ուրույն, իր ուրույն դիմագծով ու կերպարանքով:

Ժողովրդի՝ հետ և ժողովրդի՝ համար:

Դարերի փոթորիկները, ամեն տեսակի բռնապետական հայաժանրներն ու որոգայթները չեն կարողացել մազաչափ իսկ շեղել մեր Հայրապետությունն այս լուսաշող ուղուց:

Ս. Էջմիածին... Ահա՛ նա խոսում է աշխարհի այս ու այն կողմը սփռված, տարազիր հայերին, խոսում է նրանց հայ հողի, հայ ջրի լեզվով, խոսում է և երգում մեր ժողովրդի միասնության, մեր փառապանծ և երջանիկ Հայրենիքի երգը:

Հոգիները այսօր ուրախ են և զվարթ, խինդը և հոգեկան կորովը վարարել է ամեն-րիմ...:

Լո՛ւտ, Էջմիածինն է խոսում...:

Ղողանջում են զանգակները Արարատի սրբազան կատարներից, զողանջում են համայն հայության համար:

Մայր Աթոռի տունն է, Հայաստանյայց Առաքելական Ս. Եկեղեցու տունը:

Ղողանջում են զանգակները:

Վերացած՝ աղոթում է Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը՝ Ս. Տ. Գեորգ Զ.ր: Լո՛ւտ... Այս ի՞նչ վսեմ շարական է հրնչում Մայր Տաճարում:

«Էջ Միածինն ի Հօրէլ,

Եւ լոյս փառաց ընդ նմա...»:

Հոգեպարար զողանջունների հետ բարձրանում են հոգիները, ճգնում են սրտերը: Ի՞նչ արտասովոր փայլ կա բաղմունքի երեսին, այս ի՞նչ խորհրդավոր և սուրբ լուսնություն է:

1. Հանդուցյալ Թուրքն արքեպիսկոպոս Դրամբյանը այս քարոզը խոսել է Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարում 1950 թվականի հունիսի 10-ին: Ս. Էջմիածնի տոնի օրը: — ԽՄԲ:

Աղոթում է Վեհափառը, աղոթում են միաբանները, դպիրներն ու սարկավազները: Աղոթում է բազմությունը: Աղոթում են Մայր Աթոռի հավերժության համար:

Աղոթում են բոլորը, իսկ զանգերը ղողանջում են հնչելու և ուրախ, ղողանջում են և ավետում ողջ աշխարհի հայությանը՝ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի տոնն է այսօր:

— Սակայն ի՞նչ է տվել Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը հայ ժողովրդին...:

— Հայոց Առաքելության հիմնադրող Ս. Նկեղեցին, հայ ժողովրդի հոգեկան առաքինությունների մշտահոս և սրբազան աղբյուրը, քրիստոնեական, աստվածային, հավերժական ճշմարտությունների և մարդկային կյանքի ու հասարակական դարգացման համար անհրաժեշտ վսեմ գաղափարների սուրբ խորանը, հայոց հավատի, կրոնական երկյուղածության և աստվածային ապրումների մշտադուր վայելքը: Դրան կից՝ հայ օջախը, հայ կնոջ առաքինի և սուրբ կերպարը, մեր ժողովրդական նվիրական ավանդությունների, մեր ուրույն սովորույթների և բարքերի պահպանումը և քրիստոնեական գաղափարների լուսով Ամենաբարձր յայնի մոտենալու և նրանով սնվելու ու վեհանալու, հոգեպես զորանալու և կազդուրվելու աստվածային ձգտումը:

Ահա՛ սուրբ մարդը՝ Սահակ Պարթևը, Աստվածաշնչի սուվար հատորները համեմատելիս և թարգմանելիս, ահա՛ նրա սրբազան կտակը իր ժողովրդին, ահա՛ նրա հայրենալիք խորհուրդը՝ «Ես իմ հիվանդ ոչխարը չեմ փոխի օտարի առողջ գալլի հետ»:

Դարեր շարունակ հայ ժողովուրդը առաջնորդվեց այս սրբազան սկզբունքով, չնթարկվեց օտար գալլերին ու գաղաններին, պահպանեց իր դեմքն ու կերպարանքը, մնաց հարազատ իր հողին ու ջրին, իր հայրենական ավանդություններին ու Նկեղեցուն և զգեստնեց դարերի փոթորիկները:

Ահա՛ սուրբ մարդը՝ Մեսրոպ Մաշտոցը, Մասիսի պես հոյակապ, Մասիսի պես հզոր, հպարտ ու բարձրաճակատ, որը դարերի դժուրից պոկեց իր ժողովրդին փրկող զենքը՝ հայ գիրն ու դպրութիւնը: Ահա՛ հայ դպրոցը, հայ լեզուն, հայ գիրքն ու գրիչը, ահա՛ և փնտրախ հայ մանուկները:

Դարձե՞ք մի պահ և հայացքներդ ուղղեցե՞ք գեղածիծաղ Արագածին, տեսե՞ք, որքան ուրախ է նա, ի՞նչպես իր թևերը մեկնել է Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնին: Ահա՛ նրա ձյունափառ կատարին Լուսավորչի վանքերը, հայ ժողովրդի հավատի խոհրդանիշը:

Արագած և Մասիս — երկու հավերժական հսկաներ, դարերի մրրիկները քամահորդ և փոթորիկների մեջ միշտ լուսապայծառ,

հպարտ ու հաղթական, իրենց ժողովրդի պես, հայրենի հող ու ջրի պես, Սևանի լուսավար խոյանքների պես:

Հպարտ է Արագածը. նա իր գրկում, իր թևերի մեջ, իր սրտում ծրարել է հայ ժողովրդի փառքը, նրա հավաքական հանճարի վսեմ կերպարը՝ Ս. Մեսրոպին: Ցնծում է նա և նրա լուսավար գրկից թռչող խնդության լուսեղեն ալիքները հեղեղում են Արաբատյան դաշտը, միաձուլվում Մայր Արաքսի կոհակների հետ:

Ցնծության մեջ է մեր հողը համորեն ցնծում են դյուղերը, քաղաքները, խրճիթները և մեր լուսապայծառ լեռների կատարին խոյանում է ահա հայ ժողովրդի ու հայ Հայրենիքի՝ Սովետական Հայրենիքի փրկարար աստղը, աստղը լույսի, գիտության, ազատության ու վերելքի:

— Ի՞նչ է տվել Էջմիածինը...:

— Ահա՛ բուրգերը մագաղաթի, ահա՛ Փավստոսը, Աղաթանգեղոսը, Խորենացին, Նիկիեն, Կորյունը, Ղազար Փարպեցին, Շիրակացին, — առաջին լուսաստղաշարը հայ գրչի ու դպրության:

Ահա՛ Վարդանանք, Ղևոնդ երեցը, Հովհան Մանդակունին, Գյուտ Արահեղացին և ուրիշները...: Ահա՛ Վարդան և Վահան Մամիկոնյանները իրենց փառքով և հաղթանակով:

— Ի՞նչ է տվել Էջմիածինը...:

— Ահա՛ Ներսես Մեծը իր խոշոր բարեգործական հաստատություններով, ահա՛ Շնորհալին, Նարեկացին...:

Ահա՛ Վարադը, Ս. Կարապետը, Սաղմոսավանքը, Սևանը, Սյունյաց դպրոցը, Վաղարշապատը իր դպրոցներով, դպրեվանքերով և աշակերտներով: Ահա՛ Վանական վարդապետը իր դպրոցով ու գրադարաններով Խորանաշատի վանքում, ահա՛ Հաղպատն ու Սանահինը, Ս. Հովհաննու վանքը, Տաթևը և ուրիշ շատեր ու շատեր...:

Ահա՛ Երուսաղեմն ու Կոստանդնուպոլիսն իրենց պատրիարքություններով:

— Ի՞նչ է տվել Էջմիածինը...:

— Ահա՛ Ներսես Վարժապետյանը, Խրիմյանը, Օրմանյանը, Իզմիրլյանը հայ ժողովրդի իրավունքների պաշտպանության դիրքերում ու պայքարում:

Ահա՛ սրբազան սկզբունքը՝ «Հանուն հայ ժողովրդի և հայ Հայրենիքի»:

Էջմիածինը եղել է, կա՛ և կմնա՛ որպես հայ ժողովրդի հոգեկան ուժերի, նրա կորույթի և քաջալերության աղբյուրը, նրա վերելքի, նրա հավատի, աստվածային երկյուղածության, քրիստոնեական վսեմ գաղափարներով ապրելու, տոկալու և պայքարելու հզորագույն խթանը:

Ահա՛ էջմիածնի բարոյական ուժը:

Էջմիածինը հայ ժողովրդի հոգեկան ուժերի, նրա առաքինությունների, նրա պայքարների և հայրենասիրության, նրա վերելքի և կորույթի կազմակերպիչն է:

Նա հայ ժողովրդի կրոնական և ազգային միասնության հզոր զենքն է: Այդ զենքը անցել է դարերի բոլոր դաժան փոթորիկները, այն կռվել ու կռվել է հայ արյունով, հայ պայքարով, հայ հավատով ու հայ առաքինություններով և այն անպարտելի է արդեն դարերի դաժանությունները զգեստնող իր կորույթի կամքով, իր խաղաղասիրությամբ և իր մաքրակենցաղ կյանքով:

Ահա այսպիսին է Ս. Էջմիածինը, նա այսպիսին կմնա նաև հետագա բոլոր դարերի ընթացքում, քանի որ իր գոյության առաջին իսկ վայրկյանից ոգեկոչել է հայ ժողովրդի գոյության համար անհրաժեշտ սկզբունքը՝ «Հանուն հայ ժողովրդի և նրա համար, հանուն հայ Հայրենիքի և նրա հետ»:

Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի դարերի այս իդժը իրականություն է դարձել այսօր Սովետական փառապանծ Հայաստանի առկայությամբ:

Հայ ժողովուրդը այսօր ապրում է զոհ, երջանիկ և ուրախ: Հայ ժողովուրդն այսօր պաշտպանված է ամեն զույնի և տեսակի թշնամիներից և նվիրվել է իր լուսավոր ներկայի է՛լ ավելի զարգացմանը և պայծառ ու հպարտ, քայլում է դեպի հրաշադեղ ապագան:

Վեհափառ Տե՛ր, սիրելի հավատացյալ ժողովուրդ. ա՛յս է կազմում իմ ու Ձեր փառքը, ա՛յս է կազմում հայ ժողովրդի փառքը:

Թո՛ղ հավերժ ապրի Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը:

Թո՛ղ հավերժ ապրի մեր փառապանծ Հայրենիքը՝ Սովետական Հայաստանը:

Թո՛ղ երկար ապրի Մայր Աթոռի Գահակալ Ամենայն Հայոց հայրենասեր ու Սրբազնասուրբ Հայրապետ Ն. Ս. Օժոթյուն Տ. Տ. Գեորգ Զ.ը:

Ղողանջում են գանգերը և նրանց քաղցրահնչյուն ղողանջների հետ հոգիները սլանում են իրար, ողջ հայերի հոգիները եղբայրանում են սիրով ու հարադատությամբ:

Բոլորս ծունկի՝ — հայ ժողովրդի միասնության տունն է այսօր...:

